

Profesionální režimy

DOSTAŇTE SE NA VYŠŠÍ ÚROVEŇ

Mluvíte-li s profesionálními fotografy, většina z nich vám řekne, že používají několik vybraných expozičních režimů, které jim poskytují nejvyšší možnou míru kontroly nad výslednými snímky. Každý, kdo se ve světě fotografování již nějakou dobu pohybuje, tyto režimy zná. Umožňují totiž ovlivnit dva nejdůležitější faktory, které stojí za každým skvělým záběrem: *clonu* a *rychlost závěrky*. Pro přepnutí do těchto režimů jednoduše otočte Voličem režimů na jeden z režimů označených písmenem a můžete hned začít fotografovat. Nemyslíte, že by ale napřed bylo dobré vědět, co který režim nabízí a jak to zařídit, abyste získali přesně takové snímky, jaké chcete? Pokud se opravdu chcete v kontrole nad svými snímky posunout dále, je důležité vědět nejen to, jak tyto režimy fungují, ale také to, proč ovládáte zrovna to, co ovládáte. Přepněte tedy Volič režimů na první profesionální režim: Program.

O SNÍMKU

Jedno lednové ráno jsem se díval z okna na zapadající měsíc a všiml jsem si vrány poletující okolo stromů na zahradě. Rychle jsem pořídil několik záběrů s nasazeným teleobjektivem a pak vrána zmizela. Vždy se vyplatí mít po ruce fotoaparát s nabitou baterií.

Pokud potřebujete použít vyšší rychlost závěrky pro zachycení akce a vyšší hodnotu clony pro dostatečnou hloubku ostrosti, zvyšte citlivost ISO.

Zkuste najít další rám ve vašem záběru a soustředte tak pozornost jen na fotografovaný objekt.

ISO 400
1/640 s
f/8
135 mm

Zaostřil jsem na stromy,
abych zachytil detaily
ve větvích.

Bodovým měřením jsem změřil
expoziční na kmeni stromu, abych
se nepřipravil o detaily ve svět-
lých částech snímku.

REŽIM P: PROGRAMOVÁ AUTOMATIKA

To, že je režim Program umístěn na voliči hned vedle automatických režimů, má svůj důvod: fotoaparát dělá skoro všechno za vás. Tak proč se tedy režimem Program vůbec zabýváme? Na úvod musím říct, že já režim Program používám jen velice zřídka, protože mi nedává tolik možností kontroly jako ostatní profesionální režimy. Jsou ale situace, kdy se režim Program hodí, například když fotografuji za podmínek, kdy se velmi často mění osvětlení, a já nemám čas zabývat se všemi nastaveními nebo mi příliš nezáleží na tom, abych měl úplnou kontrolu nad situací. Představte si piknik někde venku, kde je chvilku stín a chvilku zase svítí slunce. Chci hezké snímky, ale nechci nad nastavováním fotoaparátu strávit věčnost. Pokud je to tak, proč tedy režim Program není mezi ostatními automatickými režimy? Protože mi přes všechnu svou automatiku poskytuje mnohem více kontroly.

Odkaz na manuál

Pro porovnání všech automatických i profesionálních režimů se podívejte do tabulky uživatelského manuálu na straně 216.

KDY MÍSTO AUTOMATICKÝCH REŽIMŮ POUŽÍT REŽIM PROGRAM (P)

- Při fotografování v běžném prostředí, kde je potřeba často a rychle měnit nastavení fotoaparátu.
- Když chcete mít kontrolu nad hodnotou ISO.
- Když chcete provádět úpravy vyvážení bílé.
- Když chcete změnit rychlost závěrky nebo hodnotu clony s úmyslem dosáhnout nějakého efektu.

Vraťme se k našemu piknikovému příkladu. Jak jsem již řekl, úroveň osvětlení se pohybuje od hlubokého stínu po jasné sluneční světlo, což znamená, že se fotoaparát pro dobrou expozici snaží vyvážit tři různé faktory (ISO, clonu a rychlost závěrky). Už z první kapitoly víme, že funkce Auto ISO nepřipadá v úvahu, takže jsme ji už vypnuli (vypnuli jste ji, že ano?). V režimu Program si můžete vybrat, na jakém ISO fotoaparát expozici založí. Čím nižší hodnota ISO, tím lepší obrazovou kvalitu budou snímky mít, ale tím méně bude fotoaparát citlivý na světlo. Jde o vyvážení expozičních hodnot s cílem zachovat co nejnižší možné ISO, ale: příliš nízké ISO a na snímcích bude viditelné chvění fotoaparátu způsobené delším expozičním časem; a příliš vysoké ISO znamená nepředvídatelné množství digitálního šumu. Pro naše účely vyberme ISO 400, čímž získáme dostatečnou citlivost fotoaparátu i pro expozice stinných míst a zároveň fotoaparát může použít dostatečně krátké expoziční časy pro zmrazení pohybu.

JAK SPRÁVNĚ ZVOLIT ISO

V této a v dalších kapitolách je spousta informací o hodnotě ISO, ale bylo by dobré, abyste znali pár základních tipů, jak ji zvolit správně. První věc, kterou byste vždy měli zkusit udělat, je použít nejnižší možnou hodnotu ISO. Zde je několik základních tipů pro adekvátní nastavení hodnoty ISO:

- 100: Jasný slunečný den
- 200: Mlhavo nebo za slunečného dne venku ve stínu
- 400: Umělé osvětlení v interiéru nebo zataženo venku
- 800: Pozdě v noci, nízké osvětlení nebo sportovní areály v noci

To jsou pouze návrhy, volba ISO bude záviset na mnoha dalších faktorech, které probereme později v knize. Možná budete muset použít i vyšší ISO, než je potřeba, ale teď už alespoň víte, kde začít.

ISO 400
1/320 sekundy
f/5
90 mm

OBRÁZEK 4.1: Toto je můj první snímek pořízený v režimu Program. Na zvolené expoziční hodnoty měla vliv jasná plocha květů v pozadí.

ISO 400
1/250 sekundy
f/5
170 mm

OBRÁZEK 4.2: Při přiblížení se do záběru dostala menší část zadních květů, která ovlivnila expoziometr v předchozím obrázku. Důsledkem je změna expozičních hodnot.

Hodnotu ISO už jsme zvolili, teď se můžeme podívat na další možnosti kontroly, které režim Program nabízí. Otáčením Příkazovým voličem můžeme změnit expoziční hodnoty. Pamatujte si, že váš fotoaparát má vlastní expozimetr, na základě kterého expoziční hodnoty nastavuje. Ale expozimetr netuší, jak si snímek představujete vy sami (obrázek 4.1 a 4.2). A právě otáčením, a tedy změnou expozičních parametrů můžete ovlivnit, jak snímek bude vypadat. Potřebujete rychlejší závěrku, abyste zmrzili akci? Jednoduše otočte příkazovým voličem ve směru hodinových ručiček. Chcete otevřít clonu, abyste dosáhli menší hloubky ostrosti? Otáčejte příkazovým voličem doleva, dokud nedosáhnete požadované velikosti clony. Fotoaparát podle toho bude měnit poměr rychlosti závěrky a hodnoty clony tak, aby scéna byla exponována správně, a vy ve výsledku budete spokojeni. Také si jistě všimnete, že pokud otáčíte příkazovým voličem, objeví se v hledáčku i na zadním displeji u symbolu P malá hvězdička. Tato hvězdička signalizuje, že jste změnili expozici oproti té, kterou fotoaparát zvolil jako první. Pro návrat k výchozí expozici programu P jednoduše otočte příkazovým voličem, dokud hvězdička nezmizí, nebo změňte expoziční režim a zase se vraťte do programové automatiky P. Nastavte tedy programovou automatiku a pojďme se podívat, jak to všechno funguje.

NASTAVENÍ A FOTOGRAFOVÁNÍ V REŽIMU PROGRAM

1. Zapněte fotoaparát a pak otočte Volič režimů tak, aby byl symbol P naproti značce.
2. Vyberte si hodnotu ISO stiskem tlačítka **i** na zadní stěně fotoaparátu.
3. Multifunkčním voličem vyberte nabídku ISO a stiskněte tlačítko OK.
4. Multifunkčním voličem dále vyberte vyšší hodnotu ISO a stisknutím tlačítka OK změnu potvrďte.
5. Zamiřte fotoaparát na fotografovaný objekt a namáčknutím spouště do poloviny aktivujte expozimetr.
6. Zkontrolujte expoziční hodnoty ve spodní části hledáčku nebo pohledem na displej na zadní straně fotoaparátu.
7. Při aktivovaném měření (expozimetru) ukazováčkem otáčejte příkazovým voličem směrem doleva a doprava a dívejte se, jak se expoziční hodnoty mění.
8. Tímto způsobem zvolte expozici, která odpovídá vašim záměrům, a začněte fotografovat. (Pokud si nejste jistí, jaké expoziční hodnoty jsou správné, nedělejte si starosti. Od příští kapitoly začneme pracovat na tom, jak správně zvolit expoziční hodnoty vzhledem k vašim fotografickým záměrům.)

REŽIM S: PRIORITA ČASU

Režim S je to, o čem my fotografové většinou mluvíme jako o režimu Priority času (a někdy také jako o clonové automatické). Přesně jak se nám snaží naznačit svým pojmenováním, jde o režim, který upřednostňuje nebo přesněji klade důraz na rychlost závěrky před všemi ostatními expozičními parametry.

Podobně jako režim Program, i režim Priority času nám dává více svobody ovládat určité hodnoty. V tomto případě mluvíme o nastavení rychlosti závěrky (expozičního času). Jednoduše řečeno, rychlost závěrky určuje, na jak dlouho vystavíte snímač fotoaparátu světlu. Čím déle zůstane závěrka otevřená, tím více času má snímač na zaznamenání světla. Rychlost závěrky také do značné míry určuje, jak budou snímky ostré. Ale trochu v jiném smyslu, než je správné zaostření. Na ostrost objektů na snímku má podstatný vliv chvění fotoaparátu a pohyb snímaného objektu. Protože pomalejší závěrka znamená, že světlo vašeho objektu dopadá na snímač delší dobu, jakýkoli pohyb fotoaparátu nebo fotografovaného objektu se na snímcích projeví jako neostrost.

RYCHLOSTI ZÁVĚRKY

Pomalá závěrka znamená, že závěrka je otevřena po delší dobu – například 1/30 sekundy a déle. Rychlá závěrka znamená, že se závěrka otevírá na velice krátkou dobu – například 1/250 sekundy nebo méně.

KDY POUŽÍT REŽIM PRIORITA ČASU (S)

- Při fotografování rychle se pohybujících objektů, kdy chcete zmrazit akci (obrázek 4.3); o tomto tématu se více dozvíte v kapitole 5.
- Když chcete pomocí rozmazání zvýraznit pohyb objektu (obrázek 4.4).
- Když chcete použít dlouhý expoziční čas, abyste dopadající světlo mohli zaznamenávat po delší dobu (obrázek 4.5); více o tomto tématu v kapitole 8.
- Když chcete zachytit tok vody ve vodopádu (obrázek 4.6) a dát mu tak „hedvábnou“ podobu.

Jak vidíte, to, zda použijete režim Priority času, většinou záleží na tom, jaký objekt fotografoujete. Je důležité, abyste si uměli představit výsledek použití tohoto režimu. Skvělou věcí na fotografování digitálním fotoaparátem je, že získáte okamžitou zpětnou vazbu v tom smyslu, že si můžete snímek prohlédnout na LCD displeji. Ale co když se vám na první pokus nepodaří snímek pořídit a druhá možnost už není? Příkladem může být fotografování sportovní události. Nemůžete prostě jít a požádat hráče, aby ten míček hodil znova, protože váš snímek je příliš rozmazaný kvůli nevhodně zvolené rychlosti závěrky. A to je právě důvod, proč byste měli vědět, co která rychlost dokáže ve smyslu schopnosti zmrazit akci.

OBRÁZEK 4.3:

Dokonce i ten nejrychlejší objekt může být zastaven pomocí správně zvolené rychlosti závěrky.

OBRÁZEK 4.4:

Snížení rychlosti závěrky a sledování směru pohybu dodává snímku ten správný dojem z jízdy.

Napřed se podívejme, jaké možnosti nastavení rychlosti závěrky máte k dispozici. Na fotoaparátu D5100 můžete rychlosti závěrky volit v rozmezí od 1/4 000 sekundy do 30 sekund. S takovým rozsahem byste měli být schopni zachytit téměř jakýkoli objekt. Další věcí, kterou bychom měli vědět, je, že režim Priority času je považován za „poloautomatický“. To znamená, že máte kontrolu pouze nad jedním aspektem expozičních hodnoty a fotoaparát se postará o vše ostatní. V tomto případě ovládáte rychlost závěrky a fotoaparát ovládá clonu. To je důležité vědět, protože se může stát,

že budete chtít použít konkrétní rychlost závěrky, ale váš objektiv vám nebude schopen vyhovět. S tímto problémem se můžete setkat, například pokud fotografujete někde, kde je málo světla: pokud fotografujete rychle se pohybující objekt, který se při použití rychlosti závěrky nižší než 1/125 sekundy rozmaže, a objektiv je schopen otevřít clonu maximálně na $f/3,5$, uvidíte, že místo hodnoty clony v hledáčku a na LCD displeji bliká nápis „Lo“. To je varování, že na scéně nemáte dostatek světla (kvůli omezení na straně objektivu) takže snímek bude podexponovaný.

OBRÁZEK 4.5:

Dlouhá expozice spolu se stabilním stativem mi pomohla pořídit tento snímek našeho škorpióna pod černým světlem.

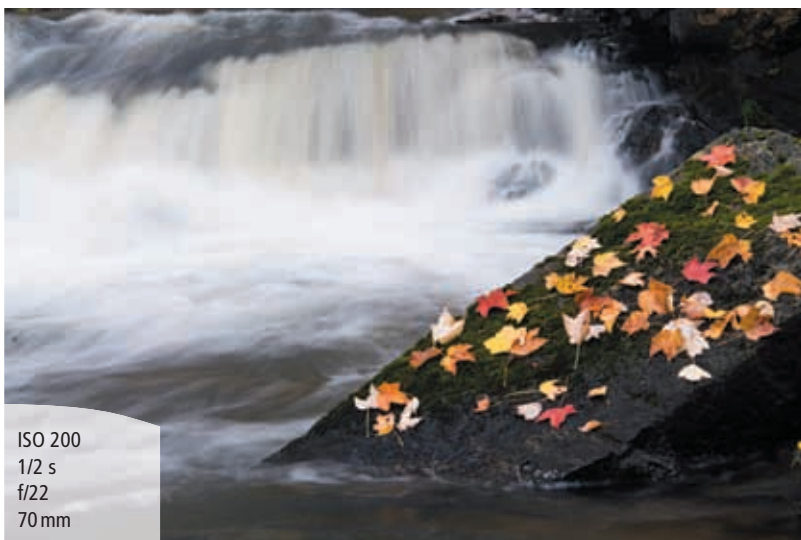
ISO 200
1 s
 $f/8$
105 mm

OBRÁZEK 4.6:

Prodloužení expozice až na jednotky sekund dodalo tekoucí vodě jemný vzhled.

ISO 200
1/2 s
 $f/22$
70 mm

Dalším případem, kdy se můžete dostat do podobné situace, je fotografování tekoucí vody. Pro získání jemného vzhledu tekoucí vody je většinou nutné použít rychlost závěrky maximálně 1/15 sekundy. Je-li vodopád velmi jasně osvětlen, může se stát, že hodnota clony bude opět blikat – tentokrát zkratkou „Hi“, protože objektiv není schopen clonu utáhnout na více než $f/22$. V tomto případě vás fotoaparát varuje, že snímek bude přeexponován. Řešení tohoto problému probereme později (v kapitole 7), ale je důležité vědět, že i režim Priority času má svá omezení.

NASTAVENÍ A FOTOGRAFOVÁNÍ V REŽIMU PRIORITY ČASU

1. Zapněte fotoaparát a pak otáčejte Voličem režimů tak, aby byl symbol S proti značce.
2. Vyberte si hodnotu ISO stiskem tlačítka **i** na zadní stěně fotoaparátu.
3. Multifunkčním voličem vyberte nabídku ISO a stiskněte tlačítko OK.
4. Multifunkčním voličem dále vyberte vyšší hodnotu ISO a stisknutím tlačítka OK změnu potvrďte.
5. Zamiřte fotoaparát na fotografovaný objekt a namáčknutím spouště do poloviny aktivujte expozimetr.
6. Zkontrolujte expoziční hodnoty ve spodní části hledáčku nebo pohledem na displej na zadní straně fotoaparátu.
7. Při aktivovaném měření (expozimetru) ukazováčkem otáčejte příkazovým voličem směrem doleva a doprava a dívejte se, jak se expoziční hodnoty mění. Po směru hodinových ručiček se rychlost závěrky zvyšuje a proti směru zase snižuje.

REŽIM A: PRIORITY CLONY

Z názvu byste to možná nepoznali, ale režim Priorita clony (nebo také časová automatika) je jedním z nejoblíbenějších a nejčastěji používaných profesionálních režimů. Tento režim mám osobně nejraději a věřím, že i vy si jej rychle oblíbíte. Režim Priorita clony je také považován za poloautomatický, protože vám opět umožňuje ovládat jen jeden faktor expozice, zatímco fotoaparát se stará o vše ostatní.

Chcete vědět, proč ho mám tak rád? Jednoduše proto, že clona určuje hloubku ostrosti. Především hloubka ostrosti spolu s kompozicí určuje, na co se oko diváka při pohledu na snímek zaměří. Clonou určujete, které oblasti snímku budou ostré. Chcete-li objekt izolovat od pozadí, třeba při fotografování portrétů, můžete clonu více otevřít a tím zajistit, že na snímku bude hlavní objekt ostrý a popředí i pozadí budou rozmazané. Chcete-li mít ostrou celou scénu, třeba při fotografování krajiny, uzavřete clonu více a dosáhnete největší možné hloubky ostrosti.

KDY POUŽÍT REŽIM PRIORITY CLONY (A)

- Při fotografování portrétů nebo divoké zvěře (obrázek 4.7).
- Při fotografování krajiny (obrázek 4.8).
- Při fotografování makra nebo fotografií detailů (obrázek 4.9).

CLONOVÉ ČÍSLO A CLONA

Jak bylo řečeno dříve, pokud je řeč o hodnotě clony, často se setkáte s pojmem *clonové číslo*. Clonové číslo je jedním z těch starých fotografických pojmů, které se vztahují k ohniskové vzdálenosti objektivu (např. 200 mm) ve vztahu k průměru clony. Tyto hodnoty jsou definovány jako „expoziční kroky“ a při expozici fungují tak, že se s rostoucí rychlostí závěrky zvyšují, aby zajistily správnou expozici. Starší objektivy fotoaparátů mohly clonu nastavovat jen po celých stupních, například 1,4, 2, 2,8, 4, 5, 6, 8, 11, 16 a 22. Každá následující vyšší hodnota reprezentuje asi poloviční množství světla vstupujícího do objektivu. Na většině současných objektivů se však clona nenastavuje ručně, ale clonu určí fotoaparát elektronicky. I hodnot je více, pro přesnější přizpůsobení expozice je možné clonu měnit po 1/3 stupně, stejně jako v případě nastavení hodnoty ISO.

Řekli jsme, že režim Priorita clony (A) se často používá pro řízení hloubky ostrosti snímků. Ale určuje také množství světla, při kterém ještě můžete fotografovat. Každý objektiv je jiný a každý umí otevřít clonu jinak. Čím více je možné clonu otevřít, tím méně světla potřebujete pro dosažení slušně ostrého snímku. Vzpomeňte si na režim Priorita času, kde je limit dán tím, jak dlouho udržíte fotoaparát v ruce bez chvění, které by znamenalo rozmazání snímku. Umožňuje-li objektiv otevřít clonu více, může objektivem v jednom okamžiku projít také více světla, takže můžete použít rychlejší závěrku (kratší expoziční čas). To je důvod, proč se objektivům s možností hodně otevřít clonu, třeba až na $f/1,4$, říká „světelné“ objektivy.

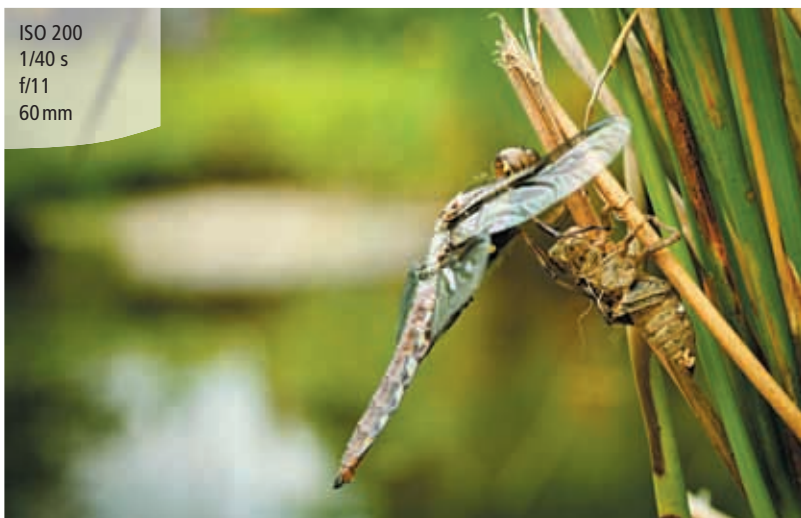
OBRÁZEK 4.7: Otevřená clona zajistila velmi rozmazané pozadí, takže všechny důraz zůstal na objektu.

ISO 200
1/160 s
f/10
24 mm

OBRÁZEK 4.8:
Uzavřená clona
dodala ostrost
objektům v popředí
i v pozadí.

ISO 200
1/40 s
f/11
60 mm

OBRÁZEK 4.9:
Pro makrosním-
ky je vhodné
vyšší clonové číslo,
získáte tak ostřejší
fotografie.

Na druhou stranu velmi jasné scény vyžadují použití vyššího zaclonění (například $f/16$ nebo $f/22$), obzvláště pokud chcete použít nízkou rychlost závěrky. Malý otvor ve cloně redukuje množství vcházejícího světla a tato redukce světla vyžaduje, aby závěrka zůstala déle otevřená.

NASTAVENÍ A FOTOGRAFOVÁNÍ V REŽIMU PRIORITY CLONY

1. Zapněte fotoaparát a pak otáčejte Voličem režimů tak, aby byl symbol A proti značce.
2. Vyberte si hodnotu ISO stiskem tlačítka i na zadní stěně fotoaparátu.
3. Multifunkčním voličem vyberte nabídku ISO a stiskněte tlačítko OK.
4. Multifunkčním voličem dále vyberte vyšší hodnotu ISO a stisknutím tlačítka OK změnu potvrďte.
5. Zamiřte fotoaparát na fotografovaný objekt a namáčknutím spouště do poloviny aktivujte expozimetr.
6. Zkontrolujte expoziční hodnoty ve spodní části hledáčku nebo pohledem na displej na zadní straně fotoaparátu.
7. Při aktivovaném měření (expozimetru) ukazovákem otáčejte příkazovým voličem směrem doleva a doprava a dívejte se, jak se expoziční hodnoty mění. Po směru hodinových ručiček pro uzavření clony (vyšší clonové číslo) a proti směru pro otevření clony (nižší clonové číslo).

ZOOMOVÉ OBJEKTIVY A HODNOTA CLONY

Některé objektivy s proměnlivou ohniskovou délkou (třeba setový objektiv 18–55 mm) mají při různých ohniscích různé nejmenší clonové číslo. To znamená, že maximální velikost clonového otvoru (otevření clony) se v závislosti na nastavení ohniska mění.

V případě setového objektivu 18–55 mm má objektiv nejmenší clonové číslo $f/3,5$ na ohnisku 18 mm, ale už pouze $f/5,6$ na vzdálenějším ohnisku 55 mm.

REŽIM M: MANUÁLNÍ

Bylo, nebylo, v dobách dávno před dobou digitálních fotoaparátů a nejrůznějších expozičních režimů – existoval pouze manuální režim. Tehdy se nejmenoval „manuální režim“, protože žádné jiné režimy neexistovaly. Bylo to prostě jen fotografování. Ve skutečnosti mnoho fotografů začínalo na plně manuálních fotoaparátech. Upřímně řečeno, když chcete dostat vztah clony a rychlosti závěrky pod kůži, není žádný lepší způsob, než si vše nastavit sám. Dnes, v době pokročilé technologie, tomuto režimu však jen málo fotografů dá šanci. To je škoda, protože nejen že je to skvělý způsob, jak se naučit základy fotografování, ale je to také cenný nástroj, díky němuž později zvládnete spoustu fotografických triků.

I když máte fotoaparát nastaven na Manuální režim (M), expozimetr vám řekne, co naměřil. Ale je jen na vás, jestli clonu a rychlost závěrky nastavíte podle něj, nebo se raději spolehnete sami na sebe. Pokud potřebujete použít rychlejší závěrku, budete

muset provést i odpovídající změnu clony. Při použití jakéhokoli jiného režimu, třeba Priority času nebo clony, se musíte starat pouze o jednu z těchto změn, ale v Manuálním režimu musíte udělat všechno sami. Zpočátku se to může zdát složité, ale po chvíli pochopíte, jak jednotlivé změny hodnot ovlivní expozici, a začnete o fotografování uvažovat úplně jinak.

KDY POUŽÍT MANUÁLNÍ REŽIM (M)

- Když se učíte, jak změna jedné expoziční hodnoty ovlivní ostatní (obrázek 4.10).
- Když fotografujete v expozičně složitém prostředí, se kterým si fotoaparát nedokáže poradit správně (obrázek 4.11).
- Při fotografování siluet objektů, což vyžaduje přehodnocení názoru expozimetru (obrázek 4.12).

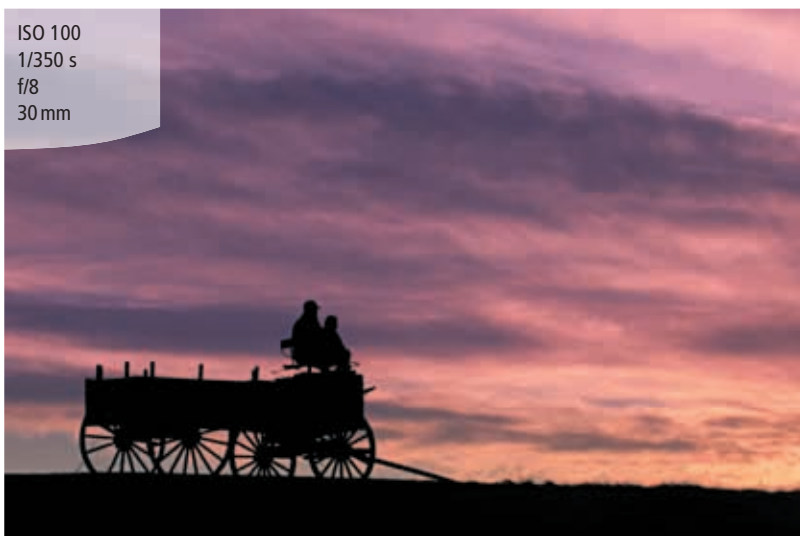

OBRAZEK 4.10: V manuálním režimu jsem mohl nastavit expozici podle jasného plochy listu a nechat tak pozadí tmavé.

OBRÁZEK 4.11:
Pláže a sněh jsou pro expozimetr vždy výzvou. V manuálním režimu jsem měl jistotu, že snímek nebude podexponovaný.

OBRÁZEK 4.12:
I když expozimetr oblohu změřil docela dobře, raději jsem použil manuální režim a upravil expoziční hodnoty tak, aby na popředí zbyla jen silueta a barvy byly sytější.

NASTAVENÍ A FOTOGRAFOVÁNÍ V MANUÁLNÍM REŽIMU

1. Zapněte fotoaparát a pak otáčejte Voličem režimů tak, aby byl symbol M proti značce.
2. Vyberte si hodnotu ISO stiskem tlačítka i na zadní stěně fotoaparátu.
3. Multifunkčním voličem vyberte nabídku ISO a stiskněte tlačítko OK.
4. Multifunkčním voličem dále vyberte vyšší hodnotu ISO a stisknutím tlačítka OK změnu potvrďte.

5. Zamiřte fotoaparát na fotografovaný objekt a namáčknutím spouště do poloviny aktivujte expozimetr.
6. Zkontrolujte expoziční hodnoty ve spodní části hledáčku nebo pohledem na displej na zadní straně fotoaparátu.
7. Při aktivovaném měření (expozimetru) ukazováčkem otáčejte příkazovým voličem směrem doleva a doprava pro změnu rychlosti závěrky, dokud indikátor úrovně expozice nedostanete na nulu. Expoziční informace jsou zobrazeny na stupnici hodnot od -2 do +2. Správná expozice je uprostřed a je označena šipkou. Pokud se ukazatel posunuje doleva, je to znamení, že snímek bude podexponován (na snímač se nedostane dostatek světla pro správnou expozici). Posunutím ukazatele doprava dodáte snímači více světla, než je potřeba. Tomu se říká přexpozice.
8. Chcete-li expozici ovlivnit prostřednictvím nastavení clony, namáčknutím spouště aktivujte expozimetr. Pak se stisknutým tlačítkem Korekce expozice/clona (v pravé horní části fotoaparátu hned vedle tlačítka spouště) otáčejte příkazovým voličem pro změnu hodnoty clony: doprava pro uzavření clony (vyšší clonové číslo f), doleva pro otevřenější clonu (nižší clonové číslo f).

JAK FOTOGRAFUJI: JAKÉ NASTAVENÍ FOTOAPARÁTU POUŽÍVÁM JÁ

Obrovskou výhodou při fotografování s digitální zrcadlovkou je, že se můžete spolehnout, že některé věci se fotoaparát od fotoaparátu neliší. Pro mě jsou těmito jistotami režimy Priorita clony (A) a Priorita času (S). Ačkoli o sobě v souvislosti s fotografováním rád mluvím jako o mnohostranném člověku, mám tendenci se přiklánět spíše k fotografování krajiny a měst. Práce v těchto oblastech znamená, že se skoro vždy musím zajímat hlavně o hloubku ostrosti. Ať už jde o izolování objektu ve scéně nebo snahu o maximalizaci celkové ostrosti krajiny, vždy si hlídám velikost clony (obrázek 4.13). Pokud potřebuji mít kontrolu nad akcí, používám režim Priorita času. Pokud se snažím vytvořit efekt tekoucí vody, můžu se spolehnout na režim S, který mi poskytne požadovaný delší expoziční čas. Pokud fotím například motokrosového závodníka, nepochybně potřebuji rychlou závěrku, která tuto rychlou akci zmrazí.

I když i ostatní režimy fotoaparátu mají své opodstatnění, myslím, že stejně jako já a většina dalších fotografů zjistíte, že v devadesáti procentech případů budete používat režimy A a S.

Dalším parametrem, který při nastavování fotoaparátu sleduju, je, jak nízké ISO jsem schopen udržet. ISO zvyšuji, jen když už to jinak nejde, protože každé zvýšení ISO znamená více digitálního šumu na snímcích. Proto mám vždy zapnutou funkci Potlačení šumu vysokého ISO (podívejte se na kapitolu 7).

Pro provedení rychlých změn v průběhu fotografování často používám funkci Korekce expozice (více v kapitole 7), takže můžu snadno provádět malé změny, abych zamezil pře- a podexponování snímku. V tomto případě jde o něco jiného než o změnu clony nebo rychlosti závěrky; jde spíše o to zmást expozimetr fotoaparátu tak, aby si myslel, že scéna je jasnější nebo tmavší než ve skutečnosti. Abych se k této funkci rychle dostal, stačí mi stisknout tlačítko Korekce expozice/clona a otočit příkazovým voličem pro požadovanou hodnotu. Abych byl upřímný, musím se přiznat, že mám téměř vždy nastavenou hodnotu $-1/3$ EV, takže mé snímky bývají nepatrně podexponované. Obvykle tak ale dosáhnu lepší sytosti barev. (Poznámka: Funkce Korekce expozice nefunguje v automatických režimech.)

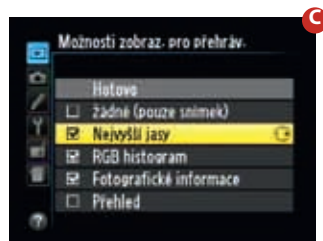
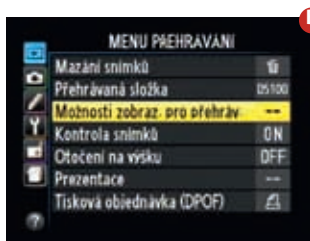
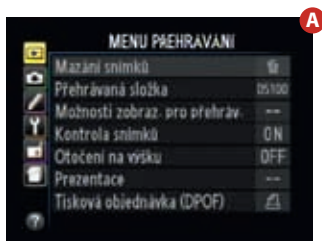
Jedním z důvodů pro změnu expozičních hodnot je snaha opravit přeexponované části snímku, které na displeji blikají. Blikání je varovný signál, že část snímku je přeexponována v takové míře, že v přepálených oblastech není žádná kresba. Upozornění se rozbliká vždy, když existuje podezření na přepaly.

OBRÁZEK 4.13: Vyšší clonové číslo snížilo množství světla dopadajícího na snímač a já jsem tak mohl použít delší čas, který je ideální pro zjemnění tekoucí vody a zvýšení hloubky ostrosti.

NASTAVENÍ UPOZORNĚNÍ NA PLOCHY S VYSOKÝMI JASY

1. Stiskněte tlačítko Menu a pomocí multifunkčního voliče přejděte do Menu přehrávání (obrázek A).
2. Multifunkčním voličem vyberte položku Možnosti zobrazení pro přehrávání a stiskněte tlačítko OK (obrázek B).
3. V nabídce vyberte možnost Nejvyšší jasy a stisknutím tlačítka OK vedle ní umístěte zatržítko (obrázek C).
4. Nyní se vraťte zpět výběrem možnosti Hotovo a uložte změny stisknutím tlačítka OK.

S aktivním upozorněním na vysoké jasy (přepaly) si mohu na zadním displeji každý snímek zkontrolovat. Pokud vidím nějakou blikající oblast, obvykle nastavím Korekci expozice na mírnou podexpozici, jako je $-1/3$ nebo $-2/3$ EV, a zkusím snímek vyfotografovat znovu. Pak ho opět zkontroluji na displeji a v případě potřeby celý postup zopakuji s další hodnotou, dokud přepaly nepřestanou blikat. Někdy ale, například při fotografování proti slunci, bude upozornění blikat bez ohledu na hodnotu korekce expozice, protože jasné plochy zkrátka žádné detaily neobsahují. Je pak již jen na vašem zvážení, jestli vás varování upozorňuje na plochy, kde byste chtěli zachovat detaily v jasech, nebo nikoli.

Až budete číst následující kapitoly, uvidíte i další tipy a triky, které při fotografování běžně používám, ale nejdůležitější rada, kterou vám můžu dát, je porozumět funkcím fotoaparátu tak, abyste je dokázali využít. Tak získáte lepší fotografie.

TIPY PRO KAPITOLU 4

Spíš než cokoli jiného budou následující tipy duševním cvičením, ale přesto byste neměli tuto kapitolu pročíst bez patřičné pozornosti. Informace, které jste zde získali, budou totiž alfov a omegou vaší práce s fotoaparátem. Nepochybně se někdy dostanete do situace, kdy budete chtít prostě jen rychle nacykat nějaké snímky a tehdy se bude hodit některý z automatických režimů. Jakmile to ale s fotografováním začnete myslet vážně, budete se muset opravdu důvěrně seznámit s profesionálními režimy.

ZAČNĚTE REŽIMEM PROGRAM

Nastavte fotoaparát na režim Program a začněte fotografovat. Seznamte se s možnostmi, které můžete provádět otáčením příkazového voliče. Fotografujte na přímém slunci, ve stínu, uvnitř místností a budov a kdekoli se setkáte s nejrůznějšími světelnými podmínkami.

NAUČTE SE KONTROLOVAT ČAS S REŽIMEM PRIORITY ČASU (S)

Najděte si nějaké pohybující se objekty a nastavte fotoaparát na režim S. Sledujte někoho, jak jezdí na kole sem a tam, nebo prostě jen projíždějící auta. Začněte s malou rychlostí závěrky, okolo $1/30$ sekundy, a pak rychlost závěrky zvyšujte. Fotografujte, dokud se vám nepodaří akci

zmrazit. Teď si najdete nějaký objekt, který se nepohybuje, třeba květinu, a začněte fotografovat s rychlosti závěrky kolem 1/500 sekundy. Neupevňujte však fotoaparát na stativ ani na žádnou pevnou podložku. Postupně čas snižujte až na 1/4 sekundy. Úkolem je zjistit, jak dlouho dokážete držet fotoaparát v ruce, aniž by hrozilo chvění fotoaparátu.

KONTROLA HLOUBKY OSTROSTI V REŽIMU PRIORITY CLONY (A)

V režimu A si budeme hrát s hloubkou ostrosti. Najděte si tři předměty ve stejné vzdálenosti od vás. Třeba šachové figurky nebo něco takového. Zaostríte na prostřední předmět a fotoaparát nastavte na nejvíce otevřenou clonu, kterou objektiv umožňuje (pamatujte si, že otevřenější clona znamená menší clonové číslo f). Mějte zaostrěno na prostřední předmět a začněte fotografovat; postupně otevření clony zmenšujte (menší otvor odpovídá vyššímu číslu f), dokud neskončíte na nejmenším možném clonovém otvoru objektivu. Pokud máte objektiv s proměnlivým ohniskem, vyzkoušejte si toto cvičení s nejširším i nejdělsím nastavením ohniska. Teď si najdete objekty, které jsou v různých vzdálenostech, třeba tlačítka telefonu, a postupujte stejným způsobem. Cílem je získat povědomí o tom, jak která clona ovlivňuje hloubku ostrosti.

HRÁTKY S MANUÁLNÍM REŽIMEM

Fotografování v Manuálním režimu není příliš náročné na pochopení, ale vyžaduje, abyste věnovali pozornost výsledkům. Vyjděte ven na slunce a fotoaparát nastavte na Manuální režim, ISO na 100, rychlost závěrky na 1/125 sekundy a clonu na $f/16$. Namáčkněte spoušť pro aktivaci expoziometru. Měli byste se hodně blížit hodnotě nula na indikátoru úrovně expozice. Pokud ne, lehce přizpůsobte některou expoziční hodnotu, dokud značky správné expozice nedosáhnete. A tady začíná zábava. Začněte tím, že rychlost závěrky změníte na 1/60 sekundy a clonu nastavíte na $f/22$. Teď to udělejte naopak. Nastavte clonu na $f/8$ a rychlost závěrky na 1/500 sekundy. Prohlédněte si pořízené snímky. Pokud jste vše udělali správně, měly by snímky být stejné. To proto, že jste při změně clony odpovídajícím způsobem upravili rychlost závěrky. Teď se vraťte zpět na původní hodnoty, 1/125 sekundy a $f/16$, a zkoušejte měnit pouze rychlost závěrky, clonu neměňte. Měňte rychlost závěrky po 1/3 stupně (1/125, 1/100, 1/80, 1/60 sekundy) a pak si opět snímky prohlédněte – uvidíte, jak vypadá změna expozice o 1/3 stupně. Pak totéž udělejte naopak. Je těžké se rozhodnout, jestli chcete snímek pře- nebo podexponovat, pokud jste si to nikdy nezkusili a neviděli výsledky. S každým takovým nastavením se ujistěte, že víte, jaké expoziční parametry v jakém režimu jste použili, abyste je mohli porovnat s výslednými snímky. Pokud používáte nějaký program pro prohlížení fotografií, budete také moci zpětně zkontrolovat nastavení fotoaparátu u každého snímku díky připojeným obrazovým informacím.